

Список використаних джерел:

1. Фінансова система: сутність та структура [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://life-prog.ru/ukr/1_10581_finansova-sistemasutnist-ta-struktura.html.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/bank/stat/count.php>.
3. Інтернет журнал зі страхування та перестраховування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.forinsurer.com.
4. Пять шагов, которые спасут финансовый рынок Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/macrolevel/pyat-shagov-kotorye-spasut-finansovyuyunok-ukrainy-_.html.

Нікольчук М.В.

студент,

ДВНЗ «Університет банківської справи»

ПРОБЛЕМИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

В умовах економічних потрясінь та фінансової нестабільності за останні роки в Україні питання пов'язані з аналізом фінансового стану комерційного банку мають важливе практичне значення. Недостатність фінансових ресурсів банку є причиною його неплатоспроможності, погіршення фінансової стійкості і можливого банкрутства. Тому НБУ вдається до імплементування низки нормативно-правових та управлінських заходів із метою врегулювання певних параметрів банківської сфери та вирішення питань платоспроможної роботи банківських установ. Провідне місце у реформуванні зайняли положення, присвячені капіталізації банківських установ, починаючи від нормативного збільшення мінімального статутного капіталу банків і закінчуючи адміністративним впливом на фінансово-кредитні установи, щоб примусити засновників нарощувати капіталовкладення в банківський бізнес.

Для аналізування стану капіталізації банківської системи потрібно надати чітке теоретичне визначення самого поняття «капіталізація». Проте на сьогодні не наведено однозначного тлумачення терміну «капіталізація банківської установи». Визначенню поняття «капіталізації» присвячували багато відомих вчених та практиків. Так, Т.В. Момот відзначає: «Згідно прийнятої у світовій практиці термінології капіталізацію банку можна розуміти, як: 1) перетворення доходу у вартість; 2) структуру капіталу банку». Згідно фінансового словника за редакцією А. Благодатіної, А. Лозовського і Б. Райзбера подано таке тлумачення капіталізації банку: 1) спосіб розподілу, використання прибутку, відповідно до якого весь прибуток або його частина спрямовується на розвиток банку, а не виплачується власникам; 2) спосіб збільшення статутного капіталу банку шляхом перерозподілу власного капіталу банківської установи [1] Підсумовуючи, можна узагальнити

визначення терміну «капіталізації» таким чином: вартісна оцінка капіталу банківської установи з точки зору витрат на його створення (відновлення) або його спроможності створювати додану вартість. Також в українській науковій літературі висвітлювалися проблеми управління капіталізацією банків. Так, О. Д. Вовчак досліджувала досвід управління концентрацією банківського капіталу [2] С. М. Савлук досліджував особливості та шляхи нарощення власного капіталу комерційного банку [3] Незважаючи на значне приділенню уваги з боку різних науковців проблемі капіталізації банківських установ, питання конкретизації форм та методів управління капіталом банків залишається відкритим.

Проблема капіталізації банків стала відчутною практично з початку розвитку вітчизняної банківської системи. Вимоги щодо розміру абсолютних показників капіталу банківських установ змінювалися у вітчизняному законодавстві багаторазово. Банки повинні були щорічно збільшувати мінімальний розмір свого регулятивного капіталу ще з 2003 року і станом на 01.01.2012 рік мінімальний розмір повинен бути 120 млн. грн. Після економічних потрясінь протягом 2013–2014 років, які призвели до девальвації гривні, Верховна Рада прийняла Закон «Про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків», який пом'якшує вимоги до банків і надає право НБУ не відносити банк, що зменшував розмір регулятивного капіталу та інших нормативів, до ряду проблемних та неплатоспроможних [4]. Проте на теперішній час НБУ впровадив закон, який зобов'язує банк поступово нарощувати регулятивний капітал. В грудні 2017 року Національний банк України вніс зміни в графік досягнення мінімального розміру статутного і регулятивного капіталу банків, відтермінувавши строк підвищення статутного капіталу до 300 млн. грн. до 11 липня 2020 року з 11 липня 2018 року. Згідно з нинішнім вимогам, мінімальний статутний капітал в 200 млн грн банки повинні були мати до 11 липня 2017 року, а підняти його до 300 млн грн – до 11 липня 2018 року.

Для оцінки та результатів реформи нарощування капіталу банків необхідно, перш за все акцентувати увагу на динаміці показників власного, статутного і регулятивного капіталу, порівнювати темпи зростання капіталу та вивчати дотримання банками нормативу адекватності регулятивного капіталу. Темпи зростання регулятивного капіталу і статутного капіталу є нерівномірними (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка основних показників банківської системи України

Показник	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1.10.2018
Регулятивний капітал, млн грн	135 802	160 897	178 454	178 909	204 976	188 949	130 974	109 654	115 818	122 538
Темп приросту, %	118	111	100	115	92	69	1	1	1	-
Власний капітал, млн. грн	115 175	137 725	155 487	169 320	192 599	148 023	103 713	123 784	161 108	144 272
Темп приросту, %	120	113	109	114	77	70	1	1	1	-
Статутний капітал, млн. грн	119 189	145 857	171 865	175 204	185 239	180 150	206 387	414 668	495 377	507 226
Темп приросту, %	122	118	102	106	97	115	2	1	1	-
Частка статутного капіталу в балансовому (%)	103	106	111	103	96	122	199	335	307	352

Джерело: [5]

Також необхідно зазначити значимість статутного капіталу у формуванні власного. Особливо різка тенденція спостерігається за період 2017 та за 10 місяців 2018 року. Частка статутного капіталу у балансовому сягнула 307% та 352% відповідно, що зумовлено рекордними збитками банків України. Регулятивний капітал з 2016 по 2018 рік має тенденцію до зростання, проте у 2014 та 2015 рр. спостерігаємо його зменшення, що було зумовлено зменшенням кількості банківських установ, так і недостатньою капіталізацією банків. Власний капітал також акумульовано нерівномірно.

Подальше аналізування капіталізації банківської системи враховує також оцінку динаміки важливого показника, як норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу Н2 (рис. 1).

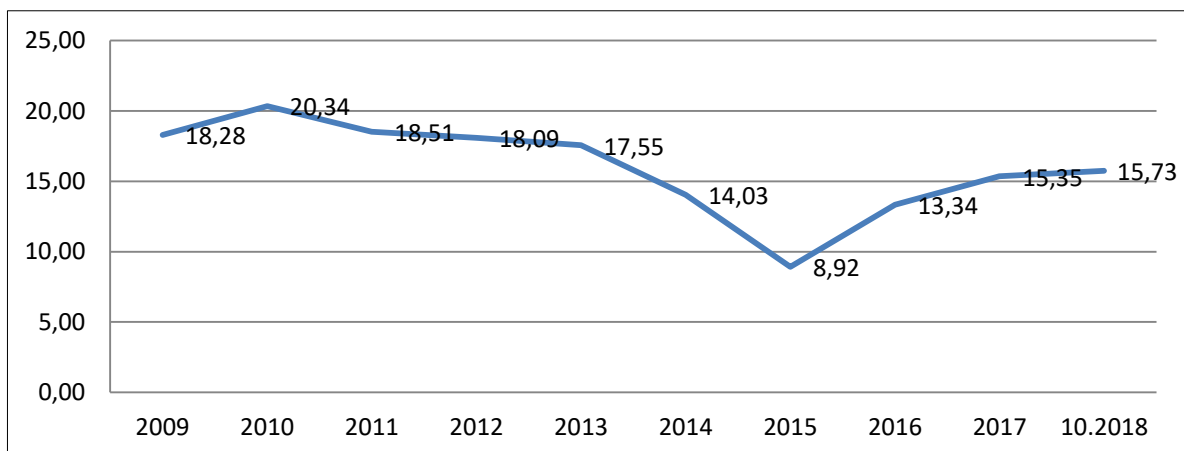

Рис. 1. Динаміка нормативу адекватності регулятивного капіталу

Джерело: [5]

У 2009 році значення нормативу було 18% і на цьому рівні значення було аж до 2013-го. З одного боку, це було наслідком зменшення активних ризикових операцій, що проводили банки України, з другого – наслідком зростання регулятивного капіталу банків. У 2014–2015 рр. спостерігаємо зниження показника, проте починаючи з 2016 року динаміка нормативу адекватності регулятивного капіталу почала рости і досягла на даний час 15,73%. Такий ріст спричинений збільшенням нормативу Н2 Національним банком і відповідно збільшенням капіталізації банківських установ.

За даними проведеного вище аналізу доречно підсумувати, що в банківському секторі України існують проблеми, які перешкоджають атмосфері для сприятливого існування конкурентоздатності. Серед них можна виділити: – збиткову діяльність банків за останні роки; – дефіцит грошових ресурсів на фінансовому ринку в період кризи; – низький рівень капіталізації комерційних банків – проблема надійності і забезпеченості виданих кредитів. Для подолання вищесказаних проблем необхідно: – забезпечити достатній рівень покриття ним ризиків, що приймаються банками; – розпочати підготовку до впровадження стандартів Базеля-III; – стимулювати інвесторів звільненням від податків на прибуток, який спрямовується на капіталізацію банків; – активно проводити консолідацію банківської системи України (консорціумне кредитування, створення банківських об'єднань, злиття банків, їх реорганізація).

Отже, в умовах економічної нестабільності гостро стоїть питання щодо підвищення рівня капіталізації банків України. Зростання капіталізації банківської системи є показником позитивного розвитку економіки України. Недокапіталізованість банків може бути перешкодою для надійності банку та загрозою для проведення активних операцій. Банківська установа, яка має недостатньо сформований капітал не може бути добре захищеною від впливу зовнішніх факторів, тим більше в період кризових явищ. Впровадження згаданих заходів сприятиме підвищенню капіталізації банківської системи України, а також підвищить конкурентоспроможність вітчизняних банків на світовому фінансовому ринку та забезпечить фінансову стабільність національної економіки на шляху інтеграції на міжнародний рівень.

Список використаних джерел:

1. Васюренко, О.В. Банківський менеджмент [Текст]: навч. посібник / О.В. Васюренко. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 320 с.
2. Концентрація банківського капіталу в Україні: управління і досвід: монографія / С.К. Реверчук, О.Д. Вовчак, Ю.О. Бойко / за наук. ред. д.е.н., проф. С.К. Реверчука. – Львів: Растр-7, 2012. – 192 с.
3. Савлук С.М. Власний капітал комерційного банку: монографія / С.М. Савлук. – К.: КНЕУ, 2012. – 456 с.
4. Про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків: закон України від 28.12.2014 р. № 78-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/78-19>.
5. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.